# GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḐI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O şeriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 10. Joi, 15 (27) Ianuariu. 1887.


## Braşovŭ, 14 Ianuariu 1887.

O telegramă din Berlinŭ ne comunică, că în fóia de legĭ a imperiului germanŭ a apărutŭ deja ordonanţa guvernului, prin care se interḑice esportulŭ de cai în orĭ şi ce ţéră străină.

Acéstă interḑicere, care a şi întratŭ în vigóre imediatŭ, este de ajunsŭ spre a ilustra părerea esprimată de principele Bismarck din nou Lunea trecută în camera prusiană despre „situaţiunea periculósă din afară."

Pressa englesă bate mereu toba de alarmă. Mare sensaţiune a produsŭ în deosebĭ unŭ articulŭ alŭ ḑiarului „Daily News" întitulatŭ „Resboiulŭ apropiatŭ". In acestŭ articulŭ se ḑice, că guvernulŭ germanŭ s'a decisŭ a adresa cabinetului francesŭ întrebarea, că ce însemnéză mişcările de trupe, ce se facŭ de câtva timpŭ la fruntariile germane. Scirea acésta a causatŭ mare panică la bursa din Parisŭ şi cerêndu-i-se lămurirĭ ministrului-preşedinte Goblet, acesta a declaratŭ, că păn'acum n'a sositŭ la Parisŭ nicĭ o notă germană de acelŭ cuprinsŭ.

Ḑiarulŭ rusescŭ „Novoie Vremia", vorbindŭ despre faimele ce s'au respânditŭ în Berlinŭ asupra intenţiunilorŭ resboinice ale Franciei, ḑice între altele: „Décă Rusia va trebui sĕ rescumpere restabilirea situaţiunei normale în Bulgaria cu preţulŭ, ca sĕ i se dea Germaniei putinţa, de a mai face o încercare sĕ sfărâme încăodată Francia, atuncĭ păcatŭ de osteneală. Totŭ ce Rusia n'a dobênditŭ în anulŭ 1878, mulţumită „onestului mijlocitorŭ", va puté câştiga numai atuncĭ, décă Germania va rĕmâné în temerea de-o înţelegere ruso-francesă. Rusia ce-i dreptŭ nu va puté împedeca acum o nouă ciocnire între Francia şi Germania, dér depinde dela dênsa, sĕ dea lucrului o astfelŭ de întorsătură, ca Germania sĕ nu fiă în posiţiune de astădată a se arunca cu tóte puterile sale asupra inimicului."

Cu tóte aceste „Novoie Vremia" se pronunţă în contra unei alianţe ofensive şi defensive cu Francia ḑicêndŭ, că o asemenea alianţă póte fi în interesulŭ Rusiei numai décă s'ar încurca în vr'unŭ conflictŭ cu Germania. Deocamdată însĕ nu póte fi vorba de unŭ asemenea conflictŭ, deórece Germania se ţine scaiu de Rusia.

Purtarea de faţă a Germaniei se încércă a-o esplica ḑiarulŭ parisianŭ „Temps", care a publicatŭ tocmai acum unŭ articulŭ fórte remarcabilŭ.

„Cheia situaţiunei", ḑice fóia francesă, „zace în schimbarea raporturilorŭ Germaniei cu Rusia şi cu Austria. Acéstă schimbare a venitŭ fără de veste".

„Temps" reamintesce, cum Germania, dela 1866, s'a înţelesŭ întotdéuna repede cu Rusia şi ḑice: „Décă nu ne înşelămŭ se întêmplă chiar acum ceva asemenea, numai câtŭ pactulŭ nu s'a încheiatŭ tocmai în contra Austriei, dér sigurŭ *pe contulŭ Austriei*. Discursulŭ contelui Kalnoky dela 18 Noemvre an. tr. a arĕtatŭ încă încredere în ajutorulŭ Germaniei. Astăḑi nu s'ar mai esprima o astfelŭ de încredere. Asupra causelorŭ acestei schimbărĭ se potŭ face numai presupunerĭ. Póte că prinţulŭ Bismarck află puterile militare ale Austriei neîndestulitóre ca sprijinŭ. Póte că modulŭ prevenitorŭ, cu care a întêmpinatŭ pressa francesă pe Rusia, l'a îndemnatŭ sĕ paraliseze o înţelegere a Franciei cu Rusia. Alianţa esistă; dér pe când mai nainte Austria şi Germania erau legate printr'unŭ deosebitŭ pactŭ, esiztă acum legăturĭ deosebite numai între Berlinŭ şi Petersburgŭ. Principele de Bismarck a declaratŭ, că nu numai Bulgaria, ci întregulŭ Orientŭ îĭ este indiferentŭ Germanici. Nu se putea spune maĭ clarŭ, că Rusia are in Turcia *carte blanche*. Décă Rusia va marge la Constantinopolŭ, va avé de furcă cu ea Austria".

„Ilusiunea acelorŭ Francesĭ — continuă „Temps" — cari cu unŭ zelŭ slabŭ tăinuitŭ au stăruitŭ pentru alianţa Franciei cu Rusia, constă în aceea, de a nu vedé, că Francia nu póte da nimicŭ în schimbŭ Rusiei pentru acéstă alianţă. Intre Germania şi Rusia nu esistă nicĭ unŭ conflictŭ, pentru a căruia ducere la capĕtŭ Francia sĕ'şĭ fi pututŭ vinde ajutorulŭ sĕu. Francia n'a pututŭ da Rusiei nimicŭ nicĭ în Orientŭ, pe când Germania n'avea decâtŭ sĕ lase în baltă pe Austria, spre a mulţămi dorinţele cele mai ferbinţĭ ale Moscoviţilorŭ."

„Situaţiunea este prin urmare următórea: Austria se află faţă'n faţă cu Rusia, Germania cu Francia. Nu negămŭ, că o asemenea situaţiune este neplăcută pentru Austria ca şi pentru Francia, şi că siguranţa naţională trebue sĕ fiă apĕrată prin mĕsurĭ de precauţiune. Dér e de ajunsŭ sĕ ne gândimŭ puţinŭ, spre a ne mai linişti. Germania póte sĕ părăséscă pe Austria în rivalitatea ei cu Rusia, nu póte însĕ concede ca Austria sĕ 'nceteze a mai fi ca putere mare unŭ contra-pondŭ faţă cu influinţa Rusiei, ce cresce pe ḑi ce merge în Orientŭ. Germania trebue dér sĕ admonieze pe Rusia, ca sĕ se moldereze Sĕ admitemŭ de altă parte, că Germania voesce sĕ se bată cu Francia. Atuncĭ nicĭ Rusia, nicĭ celelalte puterĭ nu vorŭ puté concede ca ultimele resturĭ ale echilibrului europeanŭ sĕ cadă victimă egemoniĕi germane. Nu trebue sĕ se uite, ca Francia este unŭ putenicŭ factorŭ în sistemulŭ europeanŭ şi că situaţiunea sa politică şi materială cade greu în cumpĕnă."

Fóia francesă ajunge la conclusiunea, că décă Francia va rĕmâné în defensivă, Germania nu o va ataca şi pacea va puté fi susţinută.

Dér décă va sosi la Parisŭ fatala notă germană, de care vorbesce „Daily News"? Nu se póte cugeta şi casulŭ, că Germania, ne mai putêndŭ suporta pentru durată greaua ei armătură, se va vedé constrînsă chiar de a provoca decisiunea, de care vorbea mareşalulŭ Moltke? Noi scimŭ, că principele Bismarck a doveditŭ uu numai odată, că se pricepe la politica de a u t - a u t. Oprirea esportuluĭ de cai póte fi chiar o întroducere a acţiunei decisive.

## Unŭ discursŭ alŭ ministrului de rĕsboiu danezŭ.

Cu ocasiunea unei festivităţĭ în Copenhaga, ministrulŭ de rĕsboiu alŭ Danemarcei, după cum anunţă „Post" din Berlin, a rostitŭ unŭ discursŭ politicŭ, din care estragemŭ următórele părţĭ:

„Ne vomŭ aduce în totdéuna aminte, ḑicea ministrulŭ, că patria nóstră a fostŭ sfăşiată şi mulţĭ dintre compatrioţii noştri credincioşĭ trăescŭ în sclăviă sub vulturulŭ prusianŭ. Dér ce ne folosescŭ tânguirile? Mai bine sĕ ne silimŭ ca sĕ recucerimŭ ce amŭ perdutŭ!

„Guvernulŭ şi Camera au făcutŭ legĭ pentru organisarea armatei şi în care timpulŭ de serviciu a fostŭ prea scurtŭ determinatŭ, de aceea e datoria fiecăruia de a se exercita şi sĕ fie gata când va suna ora. Trebue cu toţii ca sĕ muncimŭ spre a grămădi bogăţii în ţéră, căci mulţĭ banĭ ne va costa. In viéţa nóstră politică ar trebui sĕ dovedimŭ că suntemŭ cu toţii uniţĭ, spre a face cele mai mari sacrificii pentru reînălţarea Danemarcei. Tênĕrulŭ sĕ 'şĭ sacrifice viéţa, bogatulŭ averea, femeia bărbatulŭ, mama fiiulŭ, şi numai atuncĭ vomŭ dovedi că nu suntemŭ nişte degeneraţĭ urmaşĭ ai acelora carĭ la timpulŭ lorŭ au apĕratŭ Copenhaga contra Svedilorŭ şi Englesilorŭ, — numai atuncĭ vomŭ recuceri ceea-ce amŭ perdutŭ.«

Acestŭ discursŭ a făcutŭ sânge rĕu în Berlinŭ şi o telegramă din Copenhaga, ca sĕ mai slăbéscă efectulŭ discursului, a datŭ unŭ felŭ de desminţire, ḑicêndŭ că discursulŭ s'a telegrafiatŭ necorectŭ.

## Cruḑimele gendarmilorŭ.

Doi Saşĭ din comuna *Crişiu*, în comitatulŭ *Tĕrnava mare*, Schuster şi Thellmann, publică în „Sieb. D. Tgblt." dela 21 Ianuariu o descriere despre torturile ce le-au suferitŭ dela conducĕtorulŭ postului de gendarmeriă din Elisabetopole. Fiindŭ arestaţĭ de patrula de gendarmeriă din Crişiu sub falsa învinuire, că eĭ ar fi datŭ focŭ fênului unui locuitorŭ de acolo şi i-arŭ fi ruptŭ gardurile, fură escortaţĭ la Elisabetopole, unde au fostŭ malrataţĭ în modŭ bestialŭ de conducĕtorulŭ postului. Schuster fù apucatŭ de pĕrŭ, bătutŭ cu pumnii până la sânge, trântitŭ la pămêntŭ, călcatŭ cu piciórele şi printr'o lovitură cu călcâiulŭ cismei i-au fostŭ ruptĭ trei dinţĭ. Apoi trebuì sĕ stea timpŭ de două ore într'o pimniţă umedă, în cămaşe şi în ismene, într'o grópă umplută cu apă rece ca ghiaţa, şi în timpulŭ acesta canibalulŭ conducĕtorŭ alŭ postului i-a datŭ peste capŭ o mulţime de loviturĭ cu unŭ băţŭ de spinĭ.

Incă şi mai rĕu fù tractatŭ Thellmann. Conducĕtorulŭ postului îlŭ trântì la pămêntŭ îlŭ călcă cu piciórele şi-lŭ bătù cu drugulŭ de ferŭ dela puşcă de-lŭ lăsă jumătate mortŭ. Apoi i se puse fére la mânĭ, cismele i se scóseră din picióre şi, după ce fù aşeḑatŭ pe spate, i se dete în tălpile piciórelorŭ vr'o 20 de loviturĭ cu drugulŭ de ferŭ. Acéstă tortură a duratŭ trei ore. Nevinovatulŭ Thelmann, nevoindŭ sĕ mărturiséscă unŭ faptŭ ce nu l'a făcutŭ, conducĕtorulŭ postului îĭ oferì 50 fl. numai sĕ'i numéscă pe cineva ca făptuitorŭ, fiă, orĭ nu vinovatŭ. După ce Thellmann a respinsŭ cu indignare acéstă ruşinósă ofertă, amêndoi Sasii fură predaţĭ judecătoriei, unde fură ţinuţĭ în carceră încă şépte sĕptĕmânĭ.

Astfelŭ istorisescŭ torturaţii lucrulŭ în „Sieb. D. Tgblt.« şi in sarcina lorŭ li se lasă şi rĕspunderea acestei istorisirĭ. La acestea însĕ întrébă „Kronst. Zeitung": „Asta e binecuvêntarea administraţiunei maghiare? Şi acésta s'a întêmplatŭ într'unŭ scaunŭ odată săsescŭ care se ţine acum de comitatulŭ Târnavei marĭ, în fruntea căruia stă vestitulŭ fişpanŭ contele Bethlen Gabor şi totodată în fruntea Kulturegylet-ului ardeleanŭ maghiarŭ. Frumósă cultură!«

## Scirĭ militare.

*Austro-Ungaria.* O telegramă din Viena a »Agenţiei Havas" anunţă, că după nisce informaţiunĭ din bună sorginte, arsenalele au primitŭ ordinulŭ de a face pregătirĭ de urgenţă, ca şi cum ar fi o acţiune iminentă, în fine exportulŭ cailorŭ va fi în curêndŭ interḑisŭ. Tóte acestea ar fi motivate de mişcările trupelorŭ rusescĭ la graniţă.

*România.* Căpitanulŭ Dimancea, inventatorulŭ revolverului adoptatŭ de armata română, este însărcinatŭ cu privegherea constrcuţiunei celorŭ 6000 puscĭ cu repetiţiune comandate în Germania. Unŭ nou transportŭ de cai din Rusia a sositŭ la Ungheni pentru armata romàna, ḑice »Romànulŭ«. Mai mulţĭ ofiţerĭ din diferite corpurĭ au plecatŭ spre a-i primi.

*Germania.* „Central News« asigură, că câţiva lucrătorĭ germanĭ dela manufactura de arme din Enfield în Anglia au primitŭ dela consulatulŭ germanŭ din Londra o telegramă, prin care îi înscinţéză ca sĕ fiă gata a se întórce în orice momentŭ în Germania. O asemenea comunicare s'a adresatŭ tuturorŭ supuşilorŭ germanĭ din Anglia şi alte părţĭ ale Regatului-Unitŭ.

## SCIRILE ḐILEI.

Inspectorulŭ scolarŭ alŭ comitatului *Bistriţa-Năsĕud* a luatŭ iniţiativa pentru înfiinţarea unui asilŭ de copii. Sasii îi apucară însĕ înainte şi deschiseră în *Bistriţa* o grădină de copii sub conducerea unei învĕţătore cu diploma din străinătate. Inspectorulŭ şcolarŭ Dr. Havas se făcù focŭ şi cătranŭ, şi într'o şedinţă din ḑilele trecute a comisiunei administrative propuse: conducĕtórea grădinei de copii sĕ fiă suspendată din oficiulŭ ei până când i se va nostrifica diploma. Unŭ membru alŭ comisiunei reflectă, că grădinile de copii se potŭ conduce şi de străine şi că într'unŭ astfelŭ de institutŭ peste totŭ nu

e necesară limba maghiară. Propunerea lui Havas însĕ fù primită cu mare maioritate, după ce mai accentuă și fișpanulŭ Banffy-pașa, că aci e causă întemeiată d'a se închide grădina de copii, căcĭ — ḑise elŭ — înainte de deschidere trebuia sĕ fiă încunosciințatŭ oficialŭ inspectorulŭ școlarŭ, spre a puté cerceta décă localitățile corĕspundŭ în privința sanitară scopului și décă cu privire la instrucțiune se satisface cerințelorŭ legei; acestea însĕ nu s'au făcutŭ. — Totulŭ se reduce la: așa vré fișpanulŭ-pașă și așa face, vré grădină de copii unguréscă séu mai bine ḑisŭ de maghiarisare.

—x—

Printr'unŭ *decretŭ* alŭ Maiestății Sale se ordonă, ca sergenții majorĭ de serviciu delą infanteria sĕ vĕnătorĭ sĕ fiă înarmațĭ cu săbii oficerescĭ și cu revolvere în locŭ de baionetă și pușcă, ca până acum.

—x—

D-lŭ Dr. *Corneliu Diaconovich*, redactorulŭ fóiei »Românische Revue“, redactéză din 1 Ianuariu încóce o fóie nouă germană în Reșița, sub numirea *„Resiczaer Zeitung,“* spune »Fóia Diecesană.“

—x—

După cum se comunică din *Crișiu* ḑiarului »Sieb. Deutsch. Tgbltt«, fișpanulŭ pașă *Bethlen* Gabor din comitatulŭ *Târnavei mari și mici* a întrebuințatŭ în véra trecută aprópe 200 de lucrătorĭ, ca sĕ facă stăvilare la una din liveḑile sale spre a o apĕra contra părîului ce curge p'acolo. — Ferice de pașale și vai de poporațiunea de sub administrațiunea lorŭ.

—x—

*Reuniunea română de cântărĭ* din *Sibiiu* a datŭ Dumineca unŭ concertŭ, sub conducerea d-lui George *Dima*, care a eșitŭ strălucitŭ. Programulŭ a cuprinsŭ piese de Iadasohn (»Făgăduința“), Hayden, Goltermann, Weinwurm, Schubert („Cruciații“), Dima („Hora“). Ḑiarulŭ națională săsescŭ din Sibiiu face o frumósă critică asupra acestui concertŭ.

—x—

In *Oravița* s'a comisŭ unŭ furtŭ îndrăsnețŭ. Hoții, de urma cărora nu s'a datŭ până acum, au intratŭ în locuința inginerului Nemetz și au luatŭ cu ei cassa de banĭ, în greutate de șése măjĭ. In cassă se afla 800 fl. banĭ, libele dela casse de economii, prețióse, și hârtii de valóre. In imediată apropiare de locuința inginerului se află casarma gendarmeriei, de care se vede că hoții n'au avutŭ nicĭ o temere.

—x—

Direcțiunea postală din Sibiiu a escrisŭ concursŭ pentru ocuparea postului de magistru postalŭ din *Puiu*, comit. *Hunedóra*. Pe lângă încheierea de contractŭ de oficialŭ și depunerea de 100 fl. cauțiune, acestŭ postŭ este împreunatŭ cu 280 fl. salarŭ și 340 fl. paușalŭ de cancelariă și transportŭ. Rugările de concursŭ suntŭ a se trimite direcțiunei postale din Sibiiu în terminŭ de *3* sĕptĕmânĭ.

—x—

Ḑiarulŭ oficiosŭ sĕrbescŭ „Videlo“ aduce sensaționale destăinuirĭ despre stările din Bulgaria și Serbia, și despre o detronare a regelui *Milanŭ* plănuită de oposiția sĕrbéscă. Articolulŭ, alŭ cărui autorŭ e unŭ căpitanŭ bulgarŭ, produce cea mai mare sensațiune, deórece se desemnéză ca participatorĭ ai conjurațiunei și Sĕrbĭ din Ungaria.

—x—

*Convorbirĭ literare*, Nr. 10 dela 1 Ianuarie 1887, cuprinde: *V. A. Urechiă* »Mormĕntulŭ lui Mironŭ Costinŭ“; *T. C. Văcărescu* „Consiliulŭ de rĕsboiu dela Radenița“ (fragmentŭ); *Emilia Skrzeszewski* »In țéra Moțilorŭ« (traducere); *G. Gr. Băleanu* „Cestiunĭ gramaticale“ (urmare); *N. Mandrea* „Magistratura în statulŭ românŭ“ (urmare); *V. Alesandri* „Sfințirea bisericei Curtea de Argeșŭ“ (legendă); *Veronica Micle* „Visulŭ celŭ din urmă«, „Cu gândulŭ“, »Scrisóre“ (poesii); *Duiliu Zamfirescu* „O sufletŭ« (poesiă); *George Vasiliu* „Vremea trece“, »La deniă“, »De astă véră« (poesii); *T. Robeanu* »Voevodulŭ« (poesiă); *V. Codreanu* »Ca o fantastică“, „O voce“ (poesii); Corespondență. Bibliografiă. Convorbirile literare aparŭ la 1-ma fiecărei lunĭ în Bucurescĭ, sub direcțiunea lui *Iacobŭ Negruzzi*. Abonamentulŭ pentru Austro-Ungaria 15 lei pe anŭ. Abonamentele se adreséză la administrațiă: Socecŭ și Teclu, strada Berzii 96 în Bucurescĭ.

—x—

In *Cohalmŭ* seceră multe jertfe, mai alesŭ între Românĭ, aprinderea de plumânĭ.

—x—

Cu ḑiua de 1 Februariu 1887 suntŭ numițĭ capelanĭ militarĭ cl. 2 în reservă Nicolau *Munteanu*, preotŭ alŭ archidiecesei gr. cat. de Alba-Iulia și Făgărașŭ; Iuliu *Berinde*, preotŭ alŭ diecesei gr. cat. de Gherla, Locotenentulŭ Iulian *Pulua* dela regim. 50 de inf. e concediatŭ pe unŭ anŭ cu locuința în Viena. Coloneluŭ Franz *Benda* dela regim. 2 de infanterie e trecutŭ în pensiune la propria sa cerere.

—x—

*Regina Elisabeta a României* a datŭ, prin secretariatulŭ cabinetului ei, încuviințare profesorului Geza *Gidofalvy* dela gimnasiulŭ ungurescŭ din Sibiiu, sĕ publice poveștile Peleșului în traducere ungurésca.

—x—

Incă nu se stinsese foculŭ dela hotelulŭ Boulevard din *Bucurescĭ*, și sosi scirea că unŭ altŭ incendiu mare a isbucnitŭ în calea Victoriei în colțulŭ calei Dorobanțilorŭ. Acolo se află în curte Biserica albă, care era încongiurată de o clădire, ce avea josŭ prăvălii și susŭ case de locuitŭ. Totulŭ era numai în paiantă și de aceea foculŭ s'a întinsŭ cu o mare repeḑiciune. La mai toțĭ locuitorii d'acolo li s'a arsŭ avutulŭ și prea puținŭ s'a pututŭ scăpa. A arsŭ mai totulŭ și n'au rĕmasŭ decâtŭ nisce ruine. Foculŭ a fostŭ stinsŭ pe la óra 11 din nópte. Mulțĭ locuitorĭ 'șĭ-au scăpatŭ viéța eșindŭ pe ferestre. Unŭ oficerŭ a fostŭ rănitŭ.

—x—

Guvernatorii civilĭ ai regatului Poloniei au interḑisŭ esportulŭ de cai pentru armatele germană și austro-ungară.

—x—

In *Esseg* s'a înființatŭ o filială a reuniunei »Crucea roșia“ a regatelorŭ Croația și Slavonia“.

## Prigonirile în pașaliculŭ Nr. 1 alŭ lui Banffy

*Dela întrunirea Someșurilorŭ*, Ianuariu 1887.

Umblândŭ mai de curêndŭ prin Deșiu, capitala municipiului de modelŭ alŭ Ungurismului modernŭ, Solnocŭ-Dobâca, am înțelesŭ din isvorŭ autenticŭ, cumcă pe la anulŭ nou *ér s'au mai împuținatŭ Românii noștri de pe la oficiurile publice* — astfelŭ că acuma nicĭ de sĕmênță n'au mai rĕmasŭ, séu cu alte cuvinte, décă din neferiicire te-ai născutŭ Românŭ, nicĭ în unŭ postŭ de scriitorŭ nu te mai poțĭ susține.

Președintele dela tribunalulŭ din Deșiu, d. Balás, împreună cu directorulŭ de cancelariă Dombora, care, ultimulŭ poftesce dela diurniștii românĭ, ca pe uliță sĕ nu umble cu alțĭ Românĭ, pe la casele și vetrele lorŭ sĕ nu vorbéscă în limba lorŭ maternă, ci numai ungauresce, că de nu, îi declară de periculoșĭ statului,—ḑicŭ—am auḑitŭ, că acești domnĭ au datŭ drumulŭ și celorŭ ce mai erau pe aicĭ încă suferițĭ prin cancelariă la cartea funduară cum au fostŭ d. Floreanu Hatosu aplicatŭ ca archivarŭ de vre-o 9 anĭ, care 'șĭ pricepea oficiulŭ, și Eliu Micșiu, avêndŭ și censura în causele cărțilorŭ fundtare— *acuma au rĕmasŭ acolo numai Ungurĭ carĭ numai ungauresce sciu.*

Așa apoi de când e referentŭ la cărțile funduarĭ d. jude Papp Farkas, importatŭ aci din Ungaria de sudŭ, nu numai că nu se primescŭ suplice scrise în limba română, ci și suplicele ungurescĭ, décă au acluse românescĭ, se respingŭ, ca sĕ se traducă în limba maghiară pe basa §-lui 70 din procedura cărțilorŭ funduare interpretândŭ rĕu acestŭ §, ca și cum limba nóstră nu s'ar puté numĕra între limbele usitate în patriă (divatozo nyelv), care aci la noi ar puté fi numai limbĭ necunoscute, ca limba englesă orĭ chinesă.

Ca sĕ nu aparŭ de aserentŭ deșertŭ, mĕ provocŭ la causa eclesiei gr. cat. române din Mica de sub Nr. 3495/886 care încă, avêndŭ unŭ contractŭ românescŭ, fù respinsă din asemenea motivŭ nejustificatŭ în lege.

Asemenea a delăturatŭ presidiulŭ tribunalului din Deșiu și pe celŭ din urmă diurnistŭ d. George Cira dela judecătoria cercului din Becleanŭ, care era unŭ bărbatŭ cum se cade, deși judele de cercŭ regescŭ, cu totadinsulŭ voia a'lŭ avé ca Românŭ pe care'lŭ folosea de traducĕtorŭ translatorŭ în pertractările cu litiganții, carĭ facŭ maioritatea covĕrșitóre a poporului românŭ din cercŭ.

Consecința naturală a depărtărei Româniilorŭ din oficii — și a nepriceperei limbei partidelorŭ române produce casurĭ comice și absurdităţĭ, ca cele ce s'au întêmplatŭ dăunăḑĭ la o pertractare finală într'o causă penală, unde judecătorii ungurĭ ca Szalanczi — aduseră otărîrea ca sĕ asculte de martorŭ o »marțină“ — épă, cum ḑice poporulŭ nostru — spre compromiterea sanctuarului justiției.

Limba română huiduită din administrația politică publică, și nesuferită pe la tribunale, carĭ încă facŭ politică maghiară, Românii scoșĭ până la unulŭ din tóte beneficiile publice ale patriei străbune, pe când de altă parte dările cele aprópe nesuportabile se scotŭ de pe ei fără milă cu esecuția sĕ nu se clătine fața cu o asemenea stare de lucrurĭ sĕmțulŭ de dreptate și sĕ nu se deștepte în ei dorulŭ după egala îndreptățire națională?

Unde sĕ recurgemŭ, la cine sĕ cercămŭ alinarea suferințelorŭ, când dela ministrulŭ justiției din Budapesta isvorescŭ tóte acestea neîndreptățirĭ!? —

Pre acéstă cale s'au delăturatŭ cei mai marĭ ai noștrii — *acuma au ajunsŭ în ultima analisă la bieții copiști* dintre carĭ în timpulŭ mai din urmă alungară vreo 10 inșĭ, și în loculŭ lorŭ puse totŭ Ungurĭ neóșĭ. Până când atâte nedreptățirĭ!

*Observatoriulŭ.*

## O serată română în Biserica-Albă.

*Biserica-Albă*, în Ianuarie 1887.

(Urmare și fine).

A urmatŭ apoi joculŭ; Vĕ puteți imagina câtŭ locŭ a rĕmasŭ pentru danțatorĭ, când 800 de capete stăteau îndesate, încâtŭ abia se putea clinti cineva. In locŭ ca sĕ se fi mai rĕritŭ șirulŭ óspeților, par'că totŭ se mai îndesa. Causa e ușorŭ de esplicatŭ, căcĭ încă mai erau pe programă a se esecuta înainte de mieḑulŭ nopții 2 tablourĭ de marmorŭ și 2 tablourĭ vii. La acestŭ locŭ trebue ca sĕ amintescŭ, că corulŭ tóte le-a pusŭ în mișcare — și precum Vĕ amŭ comunicatŭ trămițĕndu-Vĕ programa — n'au crutatŭ spese pentru d'a face o seară

---

## FOILETONU.

### Notițe istorice și etnografice despre Bulgaria.

(Urmare.)

O proprietate particulară a Văii-Cazanlicŭ suntŭ așa numiții *„tumuli“*— morminte păgânescĭ, carĭ se află împrăștiate preste totŭ loculŭ în numita vale și carĭ dovedescŭ, că țéra a fostŭ locuită chiar și în timpurile cele mai vechĭ, deórece acești »tumuli« au trebuitŭ sĕ fiă construițĭ cu multŭ înainte de domnia Romanilorŭ. Aceste monumente sepulcrale suntŭ uneorĭ înalte de câte 15 metri, în vreme ce altele suntŭ construite cu multŭ mai scunde. Cele mai marĭ, se vede tréba, că au fostŭ ridicate pentru vre-unŭ capŭ, principe séu duce. Din depărtare tumulii sémĕnă cu corturĭ marĭ de rĕsboiu. Intr'unii din acești tumulĭ, săpându-se sistematicŭ, s'au aflatŭ morminte în formă de sarcofage construite din cărămiḑĭ séu din lespeḑĭ de pétră, apoi schelete mai multŭ séu mai puținŭ bine conservate, carĭ schelete au fostŭ aflate în posițiune șeḑêndŭ pe călcâe (stârcindŭ). Intr'unele morminte s'au aflatŭ pe lângă schelete și vîrfurĭ de săgețĭ de ferŭ, hârburĭ de vase de lutŭ etc.

Consululŭ francesŭ, care a pusŭ sĕ se deschidă unŭ astfelŭ de mormĕntŭ în apropierea Filipopolei, află intr'însulŭ coifurĭ, vêrfurĭ de lăncĭ și altele; însĕ numai de metalŭ nenobilŭ. Cumcă în alte morminte s'arŭ fi aflatŭ chiarŭ coifurĭ, inele etc. de aurŭ, acésta se póte trage la îndoélă.

Astfelŭ de morminte se află de altfelŭ risipite prin întrégă Bulgaria, în grupe de câte 7, 11, ba chiarŭ câte 27 nu în mare depărtare unele de altele. Turcii credŭ, că aceste morminte ascundŭ în sine osămintele soldațilorŭ lorŭ căḑuțĭ din timpulŭ espedițiunilorŭ de cucerire turcéscă.

In timpulŭ potrivitŭ sĕ vĕdŭ intrândŭ în tóte localitățile micĭ ale Văii-Cazanlicŭ micĭ caravane, carĭ aducŭ trandafirĭ în coșurĭ (corfe) marĭ cărate de măgarĭ. Frumóse sătence, vesele și îmbrăcate în cămeșĭ albe ca zăpada cu mare gustŭ croite și țĕsute din lână văpsită în mai multe colorĭ, apoi încinse c'unŭ felŭ de șurțurĭ, numite fote, dinainte și dinapoi, formézā suita espedițiunei, care sémĕnă mai multŭ a triumfŭ; căcĭ tóte fetele suntŭ atuncĭ împodobite cu cununĭ de trandafirĭ și chiarŭ și bastónele cele lungĭ séu pârghiile, cu carĭ se mână măgarii suntŭ învĕlite cu trandafirĭ.

Nu numai în Valea-Cazanlicŭ se cultivă regina florilorŭ și se prepară oleiu de trandafirŭ. Pe lângă Tibru și Eufratŭ era trandafirulŭ lățitŭ și bine cunoscutŭ chiar de pe timpulŭ lui Herodotŭ. Babilonenii au fostŭ de bună sémă cei dintâi, carĭ au preparatŭ oleiu de trandafirŭ, când Grecii și Romanii nicĭ că se cugetau la așa ceva. Oleulŭ de trandafirŭ forméză încă și astăḑĭ celŭ mai plăcutŭ articolŭ de parfumĕriă în Asia meridională. La Gazimpurŭ lângă rîulŭ Ganges elŭ se produce în marĭ cantitățĭ, dér stă tare susŭ în prețŭ și celŭ mai puținŭ dotatŭ cu mijlóce trebue sĕ se mulțămescă și cu apă de trandafirŭ, care este cu multŭ mai eftină. Oleulŭ de trandafirŭ din India se transpórtă chiarŭ până la Persia. Producțiunea de oleu de trandafirŭ a Egiptului, care odinióră era fórte renumită, a decăḑutŭ fórte tare și abia mai acopere trebuința țĕrei Chedivului.

Cantitățile cele marĭ de oleiu de trandafirŭ, pe care le întrebuințéză parfumăriile europene și anume cele englese, se producŭ mai numai în localitățile de sub pólele sudice ale Balcanilorŭ.

Câtŭ de minunată este Valea-Cazanlicŭ, pentru acésta ne dă atestatŭ escelentŭ împrejurarea, că dintre cele 123 de localitățĭ tracice, carĭ pórtă producțiunea de oleu de tradafirŭ ca oleu de casă, 42 sĕ țină de ele și că din cele 1650 de kgr. produse în terminŭ mediu pe anŭ vr'o 850 de kgr. cadŭ pe Valea-Cazanlicŭ. După cum este temperatura anului, mai bună séu mai rea, este și recolta trandafirilorŭ mai mare séu mai mică. Intr'unŭ anŭ favorabilŭ, adecă mănosŭ, cum a fostŭ anulŭ 1866, cantitatea de oleu de trandafirŭ a atinsŭ cifra de 3000 de klgr., și în anulŭ 1872 în urma rĕce-

plăcută publicului şi din acestŭ incidentŭ, pentru aceste tablourĭ, carĭ au încoronatŭ preséra de Sân-Văsiu, au lăsatŭ sĕ se gatească prin pictorulŭ Putnicŭ cortine anumite şi potrivite pentru fiescecare tablou. Iluminarea acestora s'a făcutŭ prin focŭ bengalicŭ şi prin magnesiă cu 4 maşine anumitŭ gătite spre acestŭ scopŭ. Idea d'a se esecuta aceste tablourĭ a venitŭ dela o damă, care avêndŭ sensŭ pentru acea-stă artă promiţêndŭ corului succursulŭ ei cu ajutorulŭ celorlalte dame a căroră nume voiu însemna mai la vale — a pregătitŭ tóte costumele trebuinciόse şi le a înpodobitŭ după cerinţa tabloului — unŭ lucru de 3 sĕptĕmânĭ nesocotindŭ probele ce se făceau, carĭ asemene au absorbitŭ unŭ timpŭ considerabilŭ. Aceste dame Dómnei Maria Truxes născută Popo viciu îi compete mare mulţumită şi tótă recunosciinţa atâtŭ din partea corului câtŭ şi din partea publicului.

Costumele cele din tablourile în marmorŭ erau de caşmirŭ albŭ înpodobite cu mărgele totŭ albe. Faţa persónelorŭ albită, ca şi costumulŭ. Pĕrulŭ de fuiorŭ (cânepă) şi albitŭ ca şi vestmêntulŭ şi era după recerinţă, în bucle carĭ decorau la unele figurĭ şi umĕrulŭ, Ochii erau închişĭ.

După 11 óre s'au terminatŭ pregătirile pentru aceste tablourĭ. Clopoţelulŭ vestesce încetarea jocului, a sgomotului din sală şi póte că pe vr'o păreche amorósă a trediţ'o din călătoria cu gândulŭ, însĕ nu mai puţinŭ nutrimentŭ şi farmecŭ i-a întinsŭ aspectulŭ feericŭ ce conţinea tabloulŭ. Toţĭ se sileau a ocupa locŭ bună ca sĕ-şĭ scalde ochii în câteva secunde de plăcere. A 2-lea signalŭ privea pe damele din tablou ca sĕ-şĭ iea posiţiune şi totodată şi musicei militare care era postată după culise şi avea sĕ esecute o melodiă piano amĕsurată tabloului. Alŭ 3-lea signalŭ era pentru cortinariu şi pirotechnicŭ (Scheschenko) ér alŭ 4-lea signalŭ era menitŭ celorŭ postaţĭ la maşinile de magnesiă. Cortina se re dică, cei 800 din sală 'şĭ reţinŭ respirarea şi privescŭ uimiţĭ spre fundulŭ binei, de unde li se presintă pre lângă şóptele dulci ale musicei şi la variata iluminare, care din ce în ce se făcea mai intensivă — tabloul primŭ de marmoră, Fata lui Iefta în aşteptarea tatălui sĕu" din istoria biblică după Dorée.

In fundŭ spre bină era ridicată o movilă (colină) anumitŭ zugrăvită pentru acestŭ tablou — la mijlocŭ era fata lui Jefta (Leopoldine Truxes) cu mânile ridicate spre ceriu, cu espresia feţei în aşteptare; cu ochii închişĭ şi, precum am descrisŭ mai susŭ — albă din creştetŭ până în tĕlpĭ par'că sculptoru ŭ abea s'ar fi depărtatŭ; ér prietenile ei în stânga: o statuă cu o citară în mâna stângă şi cu drépta atingêndŭ câteva cordĭ (Dómna Anna Greiner soţia advocatului Greiner F.) lângă dênsa apoi altă statuă (Tesalia M. Roşiu) care vestea apropierea barcei şi inmediatŭ lângă acésta era postată a 3-a statuă (D-şóra Cornelia Romelici) cu trimbiţa ţinută cu gingăşiă la gură şi îndreptată la o parte. In drépta fetei lui Jefta a fostŭ D-şóra Elena Popovicĭ cu o tamburină ţinută costişŭ în susŭ, lângă dênsa D-şóra Aurelia Turcóne cu o harfă netedă în mână şi cu privirea spre fata lui Jefta şi în fine Dómna Roza Nedicĭ cu 2 cinele albe asemenea cu privirea spre fata lui Jefta, figura principală. Acestŭ tablou fŭ repetatŭ şi freneticŭ aplaudatŭ de cugetai că pică plafonulŭ salei. Potŭ dice: tabloulŭ era atâtŭ de cu efectŭ şi fermecătoriu par'că vedeai fiinţe prin vĕdduhŭ, nu-ţĭ venea a crede că statuele ar fi representate prin fiinţe cu viéţă. Am audiţŭ pe unii întrebându, că de unde au adusŭ Românii atâtea statue frumóse.

Alŭ 2-lea tablou „Psyhe în templulŭ roselorŭ", după tabloulŭ lui Paul Thumann era şi mai frumosŭ decâtŭ celŭ d'intâiu. Aci stă Psyche (d-şóra Leopoldine Truxes) pe unŭ piedestalŭ în coborire din Templu, căreia din poporŭ unulŭ (d-lŭ D. Bălănescu) 'i aşternea rose în cale, ér altulŭ din poporŭ (d-lŭ S. Raşiovanu) îngenunchindŭ pe trépta ultimă a pedestalului privea spre Psyche. Celalaltŭ publicŭ din Templu (dómnele Anna Greiner, Rosa Nedici, Maria Truxes, Elena Popovicĭ, Aurelia Turcóne, Cornelia Romelici şi Tesalia M. Roşiu) erau pe o estradă postate în drépta şi stânga în fondulŭ templului şi aveau direcţia privirei — căcĭ ochii erau închişĭ — spre Psyche. Decoraţiile culiselorŭ şi a cortinei din fundŭ purtau pe stâlpii giganticĭ totŭ împletirĭ cu funii de rose. Şi acestŭ tablou fŭ repetatŭ şi freneticŭ aplaudatŭ. Publiculŭ sta ca unŭ murŭ neclătitŭ în uimire şoptindu-şĭ unŭ „ah ce frumosŭ"!

Acestora le-a urmatŭ apoi simboliculŭ anului vechiu, pre lângă baterea în cinele a órei de medulŭ nopţii. Totŭ atâtŭ farmecŭ şi efectŭ a produsŭ şi acestŭ tablou viu. Anulŭ vechiu (d-şóra Elena Popovicĭ) pe o colină în profilŭ spre publicŭ într'unŭ vestmêntŭ cenuşatŭ cu stele aurie înpodobitŭ anumitŭ gătitŭ de dênsa, cu faclia stinsă în mână spre pămêntŭ şi totŭ cu aşa privire era în trecere spre cei doi copilaşĭ (gnomĭ) copilele Maria Paleu şi Regina Truxes) din carĭ unulŭ a ţinutŭ anului vechiu o urnă gólă în cale.

Publiculŭ de nou a eruptŭ în aplause şi cerea repeţirea, însĕ óra 12 bătù, anulŭ 1886 s'a dusŭ ca sĕ nu se mai întórcă, aşa nu s'a pututŭ repeţi acestŭ tablou. Inmediatŭ a urmatŭ apoi anulŭ nou, în o trăsură triumfală aurită şi împodobită cu florĭ vii, în care anulŭ nou (Leopoldine Truxes) în haină albă decorată cu ghirlande de trandafirŭ şi cu brâu auritŭ cu unŭ cornŭ de florĭ — à la Fortuna — în braţe în posiţiune profilară cu privirea spre publicŭ stătea nemişcată.

La Căruţa triumfală erau prinşĭ 2 ângeraşĭ (copilele Silvia Paleu şi Paulina Truxes) unulŭ de drépta celalaltŭ de stânga cu privirea spre publicŭ, ér altŭ ângeraşŭ (copiliţa Aurora Liuba) era pe o mică movilă îngenunchiatŭ pe unŭ piciorŭ, ţinêndŭ anului nou o corfă plină de florĭ în cale. (De ar fi vĕdutŭ D-lŭ Georgie Liuba pe letiţa sa Aurora în calea anului nou, î-ar fi scăpatŭ lacrimĭ de bucuriă.)

Acestŭ ultimŭ tablou a încântatŭ pre toţĭ încâtŭ trebuia satisfăcutŭ dorinţei publicului d'alŭ repeta.

Aplausele publicului numai cu continuarea jocului s'au putută curma. Erá $1^1/_2$ óre după medulŭ nopţii şi încă vedeamŭ 2 sute de părechĭ jucândŭ cadrilulŭ. Inainte de închiere ca sĕ nu abusezŭ de pacienţa cetitorului 'mĭ ţinŭ de datorinţă a aduce în numele corului mulţămită profundă tuturorŭ Damelorŭ carĭ au datŭ sprijinŭ intelectualŭ şi materialŭ corului românŭ, apoi d-lui S. Rasiovanŭ care a avutŭ rolulŭ greu d'a fi sufierulŭ diletanţilorŭ din piesa teatrală şi în fine d-lui Petru Manciu croitorŭ în Oraviţa, care a fostŭ atâtŭ de generosŭ şi a datŭ gratis vestminte ţĕrănescĭ coriştilorŭ, carĭ au jucatŭ în piesa teatrală — şi-lŭ potŭ recomanda ţinutului întregŭ ca pe unŭ croitorŭ solidŭ şi pricepĕtorŭ maiestru în specialitatea sa.

Dintre óspeţii esternĭ amŭ putută saluta; dintre Dame: pe dómnele Sofia Popovicĭ din Satulŭ-nou cu nepóta sa Lyubiţa, Bosica din Glogonŭ, Iustina Nadaşianu din Ciuchiciu, Rachila Ciuciu din Mircovaţĭ;—dintre domnĭ pre domnulŭ Nicolae Proşceanu, vice-fiscalulŭ din Lugoşŭ, Filipŭ Adamŭ, protopopŭ din Iamŭ cu soţia, Simeonŭ Luca, preotŭ totŭ de acolo cu soţia, Adamŭ Hernea, comerciantŭ din Mircovaţŭ cu soţia, Teodorŭ Panciovanŭ preotŭ din Iertofŭ, Vasilie Murgu, economŭ totŭ de acolo, Panciovanu, notarŭ în Voivodinţiu, Simeonŭ Bozanciu, notariu în Cruciţa, Mihailŭ Nesicĭ, notarŭ din Cussicĭ, Ungureanu comerciantŭ totŭ de acolo, ér din cei internĭ am putută saluta mai pe toţĭ onoraţiorii din statulŭ militarŭ, ér din celŭ civilŭ pe procurorulŭ Nicolicĭ, vice-procurorii Dr. Gozsdu şi Dr. Pescha, dintre judĭ pe Domnii Pauncovicĭ, Tornea, Oltrubay, Popescu, ceştĭ 3 din urmă cu amabilele lorŭ soţii; dintre advocaţĭ pe Szöllösy, Greiner şi mulţĭ alţii, carĭ totdéuna îmbrăţişéză cu căldură întreprinderea corului.

Au incursŭ 330 fl., s'au spesatŭ 200 fl. Venitŭ curatŭ 130 fl.

Fine finali mai adaugŭ şi aceea, că corulŭ în semnŭ de mulţămită a adusŭ în diua următóre o serenadă dómnelorŭ Anna Greiner, Roza Nedicĭ, Maria Truxes şi tuturorŭ damelorŭ, carĭ au contribuitŭ cu binevoitorulŭ lorŭ concursŭ la reuşita splendidă a acestéi serate.

*X. Y.*

## SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

SUAKIM, 26 Ianuariu. — La litoralii Mării roşii *a isbucnită rĕsboiulŭ între Italianĭ şi Abisinienĭ.* Abisinienii au atacatŭ Massauah, dér au fostŭ respinşĭ de Italianĭ. Italianii au cerutŭ întăririĭ de trupe, care au şi plecatŭ din Roma într'acolo.

RAAB, 26 Ianuariu. — A începutŭ alegerea de deputatŭ înainte de amédĭ. Partida liberală apărù în numĕrŭ imposantŭ la urnă, pentru ca sĕ'şĭ dea votulŭ ei pentru ministrulŭ Baross. Pentru candidatulŭ independentŭ Kristinkowich se desfăşură marĭ opintirĭ. Până acum liniştea nu s'a turburatŭ.

BERLIN, 26 Ianuariu. — *Fóia legilorŭ imperiului germanŭ publică ordinaţiunea guvernului, prin care se interdice esportulŭ de cai peste tóte graniţele în streinătate. Interdicerea intră imediatŭ în vigóre.*

## DIVERSE.

**Statistica globului.** — După cele mai recente date statistice, suprafaţa pămêntului, care cuprinde 134,660,000 chilom. pătraţĭ, este locuită de 1,288,000,000 indivіdĭ, carĭ se'mpartŭ după rase precum urméză: 369,000,000 rasă albă, 552,000,000 rasă galbenă, 190,000,000 rasă négră, 1,000,000 rasă roşiă, 176,000,000 rasă măsliniă. Tóte aceste rase vorbescŭ 3,642 limbĭ şi profeséză peste 1000 religiunĭ, adecă: 335,000,000 creştinĭ, din carĭ: 170,000,000 catolicĭ, 75,000,000 ortodoxĭ, 80,000,000 protestanţĭ, 5,000,000 mosaicĭ, séu Evrei, 260,000,000 religiunĭ asiatice diferite, 160,000,000 mahometanĭ, 200,000,000 religiunĭ idelatre şi feticiste. — Numĕrulŭ anualŭ alŭ morţilorŭ este de 333 milióne 333,333 ceea ce face de di: 91,544 pe oră 3731, pe minutŭ 60 şi pe secundă 1, de unde urméză, că fiăcare din pulsaţiunile nóstre însemnéză mórtea unei creaturĭ umane. — Pe planeta nóstră, durata mijlocie a vieţii omenescĭ este de 33 anĭ. O pătrime a populaţiunei móre înainte de 7 anĭ, o jumĕtate de 17 anĭ. Din 100,000 de indivіdĭ unulŭ singurŭ ajunge la etatea de 100 anĭ; unulŭ din 500 la 90 anĭ; unulŭ din 100 la 60 anĭ. — Ómenii însuraţĭ trăescŭ mai multŭ decâtŭ cei neînsuraţĭ. Din 1000 indivіdĭ, 65 se însóră. Căsătoriile mai numerόse se facŭ în lunile Iuniu şi Decemvre. — Profesiunile esercită o mare influenţă asupra lungimei vieţii. Astfelŭ, din 1000 inşĭ, etatea de 70 anĭ o atingŭ: 42 preoţĭ, 40 agricultorĭ, 33 comercianţĭ, 32 soldaţĭ sau amploiaţĭ, 28 advocaţĭ séu inginerĭ, 27 profesorĭ şi doctorĭ. De aci se vede că cei ce trăescŭ mai multŭ suntŭ preoţii şi agricultorii; ér cei ce trăescŭ mai puţinŭ suntŭ profesorii şi doctorii! Lucru extra-ordinarŭ, tocmai acei ce suntŭ chemaţĭ a da viéţa fisică şi intelectuală, au viéţă mai scurtă. Acésta se esplică lesne, prin gravitatea şi espunerea meseriei lorŭ, care îi condamnă a respira adeseorĭ aerulŭ celŭ mai infectŭ, pe lângă alte multe inconveniente şi cause distrugĕtóre de viéţă!

**Unŭ micŭ romanŭ de moştenire.**— Se anunţă din Londra: Inainte cu patru sĕptĕmânĭ murĭ acĭ milionarulŭ Broac şi lăsă ambilorŭ sĕi nepoţĭ bogaţĭ fiecăruia câte o sumă de o sută mii livre sterlingĭ. In testamentulŭ sĕu scrise: „Nepoţii mei sciu preţul banii, ei nu-i vorŭ cheltui, precum i-arŭ cheltui rudele mele cele sărace." — Moştenitorulŭ celŭ mai înaintatŭ în vĕrstă declară, că o asemenea orênduire ar fi cea mai mare nedreptate. In înţelegere cu fratele sĕu invită la unŭ ospĕţŭ tóte rudeniile şi fiecare găsi spre cea mai plăcută surprindere sub talerulŭ sĕu bancnote în valórea moştenirei, care în casŭ de negăsirea testamentului, ar fi venitŭ în posesiunea fiecăruia.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureşianu**

---

lelorŭ şi a grindinei a scădutŭ chiarŭ la 800 de klgr. Câtŭ de mare arealŭ pretinde cultura trandafirilorŭ se vede din aceea, că din cifra medie de 3200 de klgr. de foi de trandafirŭ abia sĕ câştigă 1 klgr. de oleu.

Trandafirulŭ tracicŭ — *rosa damascena, semper virens* şi *moschata* — cu florĭ neumplute, roşii deschisŭ prinsece mai bine pe coline năsipóse atinse de sóre. Sădirea séu punerea trandafirilorŭ se face primăvéra şi tómna, şi culesulŭ în Maiu şi la începutulŭ lui Iuniu. Cultivătorii de trandafirĭ predau marfa lorŭ la destilătorĭ mai marĭ în oraşŭ, şi primescŭ pentru o oca 30-60 de parale$=7^1/_2$—15 cr. Cumcă oleiulŭ de trandafirĭ este chiar în ţéră supusŭ la mare dare, ne putemŭ cugeta.

Preţulŭ unui puntŭ-vienesŭ = 0 56 kilogramŭ de oleiu de trandafirĭ de cea mai bună calitate costă la faţa locului 185—200 fl. v. a.

Espedarea oleiului de trandafirĭ se face într'unŭ felŭ de cutii de tinichea închise hermeticŭ, carĭ se mai cosŭ încă în pănură désă.

Cumcă oleiulŭ de trandafirĭ se falsifică, adecă se amestecă fórte tare cu alte oleiurĭ de preţŭ mai micŭ, este de înţelesŭ faţă cu preţulŭ celŭ mare alŭ oleiului veritabilŭ.

Orăşelulŭ Cazanlicŭ nu are puţină însemnătate, fiindcă uniculŭ drumŭ de cară practicabilŭ preste Balcanĭ duce preste Gabrova şi Şipca la Cazanlicŭ. Aicĭ este şi cea mai însemnată fabricaţiune a oleiului de trandafirĭ, căruia oraşulŭ îi datoresce renumele sĕu celŭ mare. Şefulŭ celei dintéiu firme pentru oleiu de trandafirĭ este domnulŭ *Dumitru Papazoglu.* Şépte cuptóre (cotlóne) aşedate într'unŭ rêndŭ, provĕdute cu 14 aparate de destilaţiune, servescŭ la pregătirea acestui pre ţiosŭ oleiu La sĕvĕrşirea acestorŭ lucrărĭ se întrebuinţéză mai cu sémă femei bulgare, carĭ se dovedescŭ la pregătirea oleiului ca fórte dibace şi sprintene. Pe la sate aparatele suntŭ cu multŭ mai simple; şi mai cu sémă călugării suntŭ aceia carĭ se ocupă cu fabricaţiunea oleiului de trandafirŭ.

IV.

**Sofia şi Têrnova, capitalele Bulgariei.**

Deşi capitalele Bulgariei nu se potŭ mĕsura cu reşedinţele potentaţilorŭ Europei occidentale, totuşĭ binevoitorulŭ cetitorŭ alŭ foiei nóstre le va consacra bucurosŭ câteva momente de contemplaţiune, fiindcă stau astădĭ chiar în fruntea evenimentelorŭ şi în aceste oraşe se petrecŭ lucrurĭ importante, carĭ în a lorŭ desvoltare mai departe nu se póte prevedé, unde séu când se vorŭ sfîrşi.

*Sofia,* numai cu câteva lunĭ mai nainte reşedinţa principelui Alexandru, este unŭ oraşŭ fórte vechiu, de órece chiar Romanii o cunosceau şi o numéu după seminţia tracică *Serdori, Serdica séu Sardica.* Slavii o rebotezară *Sredec,* şi Bizantinii de odinióră o numiră *Triadiza.*

Prin posiţiunea ei cea favorabilă la drumurile cele marĭ spre Constantinopolŭ, spre Serbia etc., Sofia dobêndì încă de timpuriu o mare însemnătate strategică. Ea se avântă în scurtŭ timpŭ la cea mai însemnată cetate între Nişŭ (Naïssus) şi Filipopole, şi verisimilŭ, că chiar în epoca lui Aurelianŭ a fostŭ tare întărită.

Sofia are unŭ trecutŭ istoricŭ interesantŭ, din care noi spre scopulŭ nostru şi amĕsuratŭ spaţiului, de care dispunŭ colónele diarului nostru, vomŭ estrage şi vomŭ releva numai câteva episode. După mărturisirea istoricului *Eutropiu* apróре de *Serdica* s'a născutŭ împĕratulŭ romanŭ *Maximinus,* care, după cum se scie, s'a avêntatŭ dela păstorŭ de vite la împĕratŭ In fine însĕ cădù de mânile pretorianilorŭ.

Când împĕratulŭ Aurelianŭ a deşertatŭ Dacia şi a străformatŭ o parte a ţĕrmurelui dreptŭ alŭ Dunărei în Mesia în *Dacia ripensis, Dacia litorală séu ţĕrmurénă* a sa, a fostŭ încorporatŭ cu acésta şi districtulŭ *Serdica,* şi a ridicatŭ acestŭ oraşŭ la rangŭ de capitală a provinciei celei nouĕ. In epoca acésta *Serdica* a începutŭ a bate monete proprii.

(Va urma)

**Cursulŭ la bursa de Viena**

din 25 Ianuariu st. n. 1887

| | |
|---|---|
| Rentă de aurŭ 5% | 99 05 |
| Rentă de hârtiă 5% | 89 35 |
| Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare | 146 50 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) | 95 50 |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune) | 126 — |
| Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune) | 116 50 |
| Bonurĭ rurale ungare | 103.70 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 103.50 |
| Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ | 103 50 |
| Bonurĭ cu cl. de sortare | 103 50 |
| Bonurĭ rurale transilvane | 103 50 |
| Bonurĭ croato-slavone | 105.50 |
| Despăgubire p. dijma de vinŭ ung. | —.— |
| Imprumutulŭ cu premiu ung. | 117.— |
| Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului | 118.50 |
| Renta de hârtiă austriacă | 79 25 |
| Renta de arg. austr. | 88 30 |
| Renta de aurŭ austr. | 109 25 |
| Losurile din 1860 | 137.— |
| Acţiunile băncei austro-ungare | 859 — |
| Act. băncei de creditŭ ung. | 286.25 |
| Act. băncei de creditŭ austr. | 283.80 |
| Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ | 5.97 |
| Napoleon-d'orĭ | 10.06 |
| Mărcĭ 100 imp. germ. | 62.25 |
| Londra 10 Livres sterlinge | 127.55 |

**Bursa de Bucurescĭ.**

Cota oficială dela 12 Ianuarie st. v. 1887.

| | Cump. | vênd. |
|---|---|---|
| Renta română (5%). | 92½ | 93— |
| Renta rom. amort. (5%) | 93— | 94— |
| » convert. (6%) | 86¼ | 87— |
| Împr. oraş. Buc. (20 fr.) | 35— | 36— |
| Credit fonc. rural (7%) | 102— | 102½ |
| » „ „ (5%) | 85¼ | 85¾ |
| » » urban (7%) | 99— | 99½ |
| » » » (6%) | 91½ | 92¼ |
| » » » (5%) | 81¾ | 82½ |
| Banca naţională a României 500 Lei | —— | —— |
| Ac. de asig. Dacia-Rom. | —— | —— |
| « » » Naţională | —— | —— |
| Aurŭ contra bilete de bancă | 17.½ | 18.— |
| Bancnote austriace contra aurŭ. | 2.01— | 2.03— |

**Cursulu pieţei Braşovŭ**

din 26 Ianuariu st. n. 1887.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Bancnote românescĭ | Cump. | 8.41 | Vênd. | 8.46 |
| Argint românesc | » | 8.42 | » | 8.44 |
| Napoleon-d'orĭ | » | 10.— | » | 10.05 |
| Lire turcescĭ | » | 11.30 | » | 11.33 |
| Imperialĭ | » | 10.30 | » | 10.33 |
| Galbenĭ | » | 5.96 | » | 5.98 |
| Scrisurile fonc. »Albina« | » | 100.50 | » | 101.50 |
| Ruble Rusescĭ | » | 116.— | » | 117.— |
| Discontulŭ | » | 7—10% pe anŭ. | | |



# ABONAMENTE

la

## *„Gazeta Transilvaniei"*

se potŭ face cu începerea dale 1 şi 15 ale fiecărei lunĭ, mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

***Preţulŭ abonamentului este:***

**Pentru Austro-Ungaria:**

pe trei luni . . . . . . . . 3 fl. —
„ şése lunĭ . . . . . . . . 6 fl. —
„ unŭ anŭ . . . . . . . . 12 fl. —

**Pentru România şi străinătate:**

pe trei lunĭ . . . . . . . . 10 francĭ
„ şése lunĭ . . . . . . . . 20 „
„ unŭ anŭ . . . . . . . . 40 „

**Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei."**

# Mersulŭ trenurilorŭ

**Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.**

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

**Predealŭ-Budapesta**

| | Trenŭ de persóne | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|
| Bucurescĭ | — | — | — | 7.30 |
| Predealŭ ( | — | — | — | 1.14 |
| ( | — | — | — | — |
| Timişŭ | — | — | — | 1.45 |
| Braşovŭ ( | — | — | — | — |
| ( | 7.47 | — | 4.16 | 2.32 |
| Feldióra | 8 24 | — | 5.02 | — |
| Apaţia | 8 51 | — | 5.43 | — |
| Agostonfalva | 9.14 | — | 6.15 | — |
| Homorodŭ | 9.51 | — | 7.06 | — |
| Haşfaleu | 11.03 | — | 8.52 | — |
| Sighişóra ( | 11.29 | — | 9.19 | — |
| ( | 11.26 | — | 9.31 | — |
| Elisabetopole | 12 00 | — | 10.16 | — |
| Mediaşŭ | 12.29 | — | 10.57 | — |
| Copsa mică | 12.44 | — | 11.19 11.31 | — |
| Micăsasa | 1.05 | — | 11.52 | — |
| Blaşiu | 1.34 | — | 12.31 | — |
| Crăciunelŭ | 1.46 | — | 12.48 | — |
| Teiuşŭ | 2.09 | — | 1.22 | — |
| Aiudŭ | 2.39 | — | 2 18 | — |
| Vinţulŭ de susŭ | 3.01 | — | 2.48 | — |
| Uióra | 3.08 | — | 2 56 | — |
| Cucerdea | 3.14 | — | 3 64 | — |
| Ghirisŭ | 3.53 | — | 4 51 | — |
| Apahida | 5.10 | — | 5.28 | — |
| Clușiu ( | 5.30 | — | 5 56 | — |
| ( | — | 6 03 | — | 8.00 |
| Nedeşdu | — | 6.21 | — | 8.36 |
| Ghirbĕu | — | — | — | 9.04 |
| Aghirişŭ | — | — | — | 9.32 |
| Stana | — | — | — | 10.11 |
| Huiedinŭ | — | 7.14 | — | 10.5[illegible] |
| Ciucia | — | 7.43 | — | 12 16 |
| Bucia | — | — | — | 12.50 |
| Bratca | — | — | — | 1.21 |
| Rév | — | 8.22 | — | 2.02 |
| Mezŏ-Telegd | — | 8.48 | — | 3.06 |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | — | 3.38 |
| Várad-Velinţe | — | — | — | 3.54 |
| Oradia-mare ( | — | 9.13 | — | 4.05 |
| ( | — | 9.18 | 10.55 | 4.50 |
| P. Ladány | — | 10.38 | 1.23 | 7.23 |
| Szolnok | — | 12.20 | 3.24 | — |
| Buda-pesta | — | 2.15 | 10.05 | — |
| Viena ( | — | — | 2.15 | — |
| ( | — | 8.00 | 6.05 | — |

**Budapesta—Predealŭ**

| | Trenŭ de pers. | Tren accelerat | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | — | — | — | — |
| Budapesta | 7.40 | 2.— | 3.10 | 6.20 | 8.00 |
| Szolnok | 11 05 | 3.58 | 7.38 | 9.34 | 11.40 |
| P. Ladány | 2 02 | 5.28 | 5 40 | 11.26 | 2.31 |
| Oradea mare | 4.12 | 6.58 | 9.14 | 1.38 | — |
| Várad-Velencze | — | — | 9.24 | 2.06 | . |
| Fugyi-Vásárhely | — | — | 9 41 | 2 17 | — |
| Mezö-Telegd | — | 7.33 | 10.19 | 2.40 | — |
| Rév | — | 8.04 | 11.38 | 3.24 | — |
| Bratca | — | — | 12.18 | 3.47 | — |
| Bucia | — | — | 12.54 | 4.07 | — |
| Ciucia | — | 8.58 | 1.57 | 4.33 | — |
| Huiedin | — | 9.28 | 3.11 | 5.15 | — |
| Stana | — | — | 3.40 | 5.34 | — |
| Aghiriş | — | — | 4.15 | 5.55 | — |
| Ghirbĕu | — | — | 4.36 | 6.07 | — |
| Nedeşdu | — | — | 4.58 | 6.24 | — |
| Clușin ( | — | 10.28 | 5.26 | 6.43 | — |
| ( | 11.00 | — | — | — | 7.08 |
| Apahida | 11 19 | — | — | — | 7.36 |
| Ghiriş | 12 30 | — | — | — | 9.06 |
| Cucerdea ( | 1.01 | — | — | — | 9.53 |
| ( | 1 06 | — | — | — | 10.— |
| Uióra | 1 13 | — | — | — | 10.09 |
| Vinţulŭ de susŭ | 1.20 | — | — | — | 10.19 |
| Aiudŭ | 1 41 | — | — | — | 10.48 |
| Teiuşŭ | 2.[illegible]0 | — | — | — | 11.14 |
| Crăciunelŭ | 2 3[illegible] | — | — | — | 12.12 |
| Blaşŭ | 2 48 | — | — | — | 12.30 |
| Micăsasa | 3.20 | — | — | — | 1.12 |
| Copşa mic. | 3 36 | — | — | — | 1.32 |
| Mediaşŭ | 4.[illegible]0 | — | — | — | 2.18 |
| Elisabetopole | 4.3[illegible] | — | — | — | 3.03 |
| Sigişóra | 5.12 | — | — | — | 3.49 |
| Haşfaleu | 5.37 | — | — | — | 4.28 |
| Homorod | 7.02 | — | — | — | 6.16 |
| Agostonfalva | 7.43 | — | — | — | 7.06 |
| Apatia | 8.11 | — | — | — | 7.46 |
| Feldióra | 8.41 | — | — | — | 8.25 |
| Braşovŭ ( | 9.21 | — | — | — | 9.15 |
| ( | — | — | 1.55 | — | — |
| Timişŭ | — | — | 2.53 | — | — |
| Predealŭ ( | — | — | — | — | — |
| ( | — | — | 3.28 | — | — |
| Bucurescĭ | — | — | 9.35 | — | — |

**Nota:** Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

**Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta**

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne |
|---|---|---|---|
| Teiuşŭ | 11.24 | — | 2.40 |
| Alba-Iulia | 11.39 | — | 3.14 |
| Vinţulŭ de josŭ | 12.30 | — | 4.24 |
| Şibotŭ | 12.52 | — | 4.50 |
| Orăştia | 1.01 | — | 5.18 |
| Simeria (Piski) | 2.03 | — | 5.47 |
| Deva | 2 52 | — | 6.35 |
| Branicĭca | 3.23 | — | 7.02 |
| Ilia | 3.55 | — | 7.28 |
| Gurasada | 4 08 | — | 7.40 |
| Zam | 4.25 | — | 8.11 |
| Soborşin | 5 30 | — | 8.46 |
| Bĕrzova | 5.56 | — | 9.33 |
| Conopŭ | 6.27 | — | 9.53 |
| Radna-Lipova | 6.47 | — | 10 27 |
| Paulişŭ | 7.28 | — | 10.42 |
| Gyorok | 7.43 | — | 10.58 |
| Glogovaţŭ | 7.59 | — | 11 25 |
| Aradŭ | 8.28 | — | 11.39 |
| Szolnok ( | 8.42 | — | 4 52 |
| ( | — | — | 5.12 |
| Budapesta | — | — | 8.20 |
| Viena | — | — | 6.05 |

**Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Viena | 11.10 | 12.10 | — |
| Budapesta | 8.20 | 9.05 | — |
| Szolnok ( | 11.20 | 12.41 | — |
| ( | 4 10 | 5.45 | — |
| Aradŭ | 4 30 | 6.— | 7.04 |
| Glogovaţŭ | 4 43 | 6.13 | 7.22 |
| Gyorok | 5 07 | 6.38 | 7.58 |
| Paulişŭ | 5.19 | 6.51 | 8 17 |
| Radna-Lipova | 5.41 | 7.10 | 8 36 |
| Conopŭ | 6 09 | 7.37 | — |
| Bêrzova | 6.28 | 7.55 | — |
| Soborşin | 7 25 | 8.42 | — |
| Zam | 8 01 | 9.12 | — |
| Gurasada | 8 34 | 9.41 | — |
| Ilia | 8 55 | 9.[illegible]8 | — |
| Branicĭca | 9.19 | 10.17 | — |
| Deva | 9 51 | 10 42 | — |
| Simeria (Piski) | 10.35 | 11 07 | — |
| Orăştiă | 11.11 | 11.37 | — |
| Şibotŭ | 11.43 | 12.— | — |
| Vinţulŭ de josŭ | 12 18 | 12.29 | — |
| Alba-Iulia | 12 36 | 12.46 | — |
| Teiuşŭ | 1.29 | 1.41 | — |

**Aradŭ-Timişóra**

| | Trenŭ omnibus | Trenŭ de persóne | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Aradŭ | 5.48 | — | 6.05 |
| Aradulŭ nou | 6.19 | — | 6.33 |
| Németh-Ságh | 6.44 | — | 6.58 |
| Vinga | 7.16 | — | 7.29 |
| Orczifalva | 7.47 | — | 7.55 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Timişóra | 9.02 | — | 9.08 |

**Simeria (Piski) Petroşenĭ**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Simeria | 11.25 | — | 2.42 |
| Streiu | 11.58 | — | 3.25 |
| Haţegŭ | 12.46 | — | 4 16 |
| Pui | 1.37 | — | 5.11 |
| Crivadia | 2.24 | — | 5.58 |
| Baniţa | 3.05 | — | 6.41 |
| Petroşenĭ | 3.37 | — | 7.12 |

**Timişóra-Aradŭ**

| | Trenŭ de persóne | Trenŭ de persóne | Trenŭ omnibus |
|---|---|---|---|
| Timişóra | 6.25 | — | 5.00 |
| Merczifalva | — | — | — |
| Orczifalva | 7.46 | — | 6.32 |
| Vinga | 8.15 | — | 7.02 |
| Németh-Ságh | 8.36 | — | 6.23 |
| Aradulŭ nou | 9.11 | — | 8.01 |
| Aradŭ | 9.27 | — | 8.17 |

**Petroşenĭ—Simeria (Piski)**

| | Trenŭ de pers. | Trenŭ omnibus | Trenŭ mixt |
|---|---|---|---|
| Petroşenĭ | 10 07 | — | 6.10 |
| Baniţa | 10 48 | — | 6.53 |
| Crivadia | 11.25 | — | 7 37 |
| Pui | 12.05 | — | 8.20 |
| Haţegŭ | 12.42 | — | 9.01 |
| Streiu | 1.22 | — | 9.52 |
| Simeria | 1.53 | — | 10.31 |

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.